

OLIEVLEKKEN VAN EXPERTISE

Ruimte voor ICT-innovatie

Wat moet je doen als je eigenlijk al goed op weg bent met je technologiegebruik in het onderwijs maar je krijgt het niet voor elkaar om deze kennis te delen met collega's, of je deelt het wel maar het blijft voornamelijk 'jouw hobby' in je organisatie, ook als de schoolleiding innovatie zegt te willen stimuleren? Misschien ben je een early adopter van technologie in het onderwijs, maar lijkt het te blijven steken bij jou. Hoe komen we verder dan een groepje voorlopers waar niemand achteraan loopt? Hoe kun jij als docent professionalisering beïnvloeden?

Drie aspecten

Er zijn drie aspecten van technologiegebruik die relevant zijn voor het onderwijs: *digitale geletterdheid* (informatievaardigheden, *computational thinking*, mediawijsheid, ICT-vaardigheden), *(vak)didactisch ICT-gebruik* (het verrijken/verdiepen van vakken met technologie om leerlingen voor te bereiden op technologie-integratie in dat vakgebied), en het gebruik van *ICT voor flexibilisering van het onderwijs* (passend onderwijs, *blended learning*, *e-learning*).

Een aantal jaar terug heerste de opvatting dat aan *digitale geletterdheid* weinig aandacht besteed hoefde te worden. Onze leerlingen en studenten waren namelijk generatie Einstein, als digital natives van nature vaardig op het gebied van technologiegebruik. Die verwachting bleek te optimistisch, aangezien ze wel heel snel effectief gebruik konden maken van een handvol apps, maar van een bredere ontwikkeling op het gebied van bijvoorbeeld mediawijsheid lijkt geen sprake te zijn. Daar moeten wij misschien weer eigenaarschap voeren. Als onze leerlingen niet mediawijzer worden, worden ze steeds meer beïnvloed

door algoritmes die onder bijvoorbeeld Facebook, Instagram en Google liggen. Stel dat jij hier wel best competent in bent maar je directe collega's niet, hoe verspreid je deze expertise dan?

Voor *(vak)didactisch ICT-gebruik* is het iets anders. Vooral nog is het de taak van de docent om een vorm te kiezen waarin het onderwijs gegoten wordt die tot goed leerrendement leidt. Misschien ben jij wel zo'n docent die op basis van de *affordances* van technologie (de dingen die je met technologie kan en die je bijvoorbeeld niet zonder zou kunnen) zijn lessen vormgeeft op zo'n manier dat er een kans is dat leerlingen écht meer leren. Maar hoe breng je die kennis dan verder? Hoe kom je een stap voorbij je eigen gebruik en zorg je ervoor dat ook je collega's hiermee aan de slag gaan?

Het gebruik van *ICT voor flexibilisering van het onderwijs* is misschien nog wel de meest ambitieuze van de trits. Zet jij technologie in op zo'n manier dat ook leerlingen die normaliter geen goede kans maken om het onderwijs te volgen tóch kans van slagen hebben? Een voorbeeld hiervan is een leerling die in het ziekenhuis verblijft en (op afstand) lessen kan volgen. Of dat je in het kader van passend onderwijs ook leerlingen met flinke gedrags- en/of leerproblemen bedient (zonder daarmee je overige leerlingen tekort te doen). Als je dit van de grond krijgt, hoe til je het dan naar een hoger niveau?

Ambassadeurs

Op de lerarenopleiding experimenteren wij nu met een *co-teach*-systeem van ICT-ambassadeurs. Mensen die al op meerdere van de bovenstaande gebieden functioneren, koppelen we aan docenten die op zich wel geïnteresseerd zijn, maar hierin zelf nog niet veel stappen hebben

gemaakt. Het streven is om elk jaar een aantal mensen uit verschillende vakgroepen als een soort georganiseerde olievlek te stimuleren om zich te ontwikkelen. (Hiermee is het dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat de olievlek maar spontaan plaatsvindt. Drukke docenten vinden elkaar niet automatisch, en ervaren niet altijd de ruimte om elkaar te helpen.)

Vertaald naar de middelbare school zou dat kunnen betekenen dat een vakgroep samen met een ICT-expert eerst de *affordances* van technologie voor specifiek dat vak bespreekt. Welke problemen signaleert de vakgroep en op welke manier kun je ICT gebruiken om taalonderwijsdoelen te bereiken? Welke mogelijkheden zijn er om iets te bereiken in een les wat onmogelijk zou zijn zonder technologie? Het idee is om je na het in kaart brengen van de *affordances* als expert te verbinden aan een van de vakdocenten die bereid is om zijn technologie-integratie te verbeteren. Het samen regelmatig nadenken over hoe technologie in te zetten is voor de leerdoelen van dat moment kan iemand helpen om de stap te maken naar een sterkere, betekenisvolle ICT-integratie.

Bij dit alles is het nadrukkelijk van belang dat er een investering aan vast zit. Het zal gaan om een aantal uren met een collega te sparren (en idealiter zelfs af en toe bij die persoon in de les te zitten). Bij sommige scholen zijn er professionaliserings- of coachingsuren beschikbaar om een initiatief als dit te ontplooiën. Uiteindelijk is betekenisvolle ICT-integratie in het belang van iedereen, dus ga ook het gesprek aan met je leidinggevende(n) om te kijken of er ruimte zit voor innovatie. ■

Roland Bruijn & Henk la Roi